

ΟΜΙΛΙΑ

(Από Νικόλα Γ. Σάντη, Δ.)

Η Αποτελεσματική Αντιμετώπιση των Θανατηφόρων Δυστυχημάτων Μέσα από τις Ποινές των Δικαστηρίων

**«Θανατηφόρα Τροχαία Δυστυχήματα (Α210, Κεφ.154): Ποινολογικές
Παρατηρήσεις από τη Νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου»**

Εκλεκτοί σύνεδροι.

Η απώλεια ζωής εξαιτίας τροχαίου δυστυχήματος, συνιστά μια θλιβερή, πλην όμως αμείλικτη, κοινωνική πραγματικότητα. Τηρουμένων των εκάστοτε επικρατουσών κοινωνικών συνθηκών, Δικαστική και Νομοθετική Εξουσία - από τους κυριότερους πυλώνες του συστήματος διάρθρωσης και απονομής της ποινικής δικαιοσύνης στην Κύπρο - επιχειρούν, η καθεμιά διά του συνταγματικού της ρόλου, να διαχειριστεί το φαινόμενο αυτό στους κυπριακούς δρόμους.

Το τι μας ενδιαφέρει εδώ σήμερα, είναι η δικαστική αντιμετώπιση, σε επίπεδο Ανωτάτου Δικαστηρίου - του τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας στην Κύπρο - της ποινικής έκφρασης των θανατηφόρων τροχαίων δυστυχημάτων (σε αντίθεση προς την αστική).

Σύμφωνα με το Άρθρο 210 τού Ποινικού Κώδικα, Κεφ.154 (Α210 ΠΚ), όποιος λόγω αλόγιστης, απερίσκεπτης ή επικίνδυνης πράξης ή συμπεριφοράς, που δεν ανάγεται σε υπαίτια αμέλεια, χωρίς πρόθεση, επιφέρει τον θάνατο άλλου προσώπου, είναι ένοχος αδικήματος και σε περίπτωση καταδίκης υπόκειται σε φυλάκιση μέχρι τέσσερα έτη ή σε χρηματική ποινή που δεν υπερβαίνει τα €4.271,00.¹ Η προβλεπόμενη τούτη ποινή συνθέτει την τελευταία, προς το παρόν, έκφραση της αντίστοιχης νομοθετικής βούλησης αφού προηγουμένως (μέχρι το 1972), η ανώτατη προβλεπόμενη ποινή ήταν η φυλάκιση μέχρι δύο έτη ή η

¹ «210. Any person who by want of precaution or by any rash or careless act, not amounting to culpable negligence, unintentionally causes the death of another person is guilty of a misdemeanor and is liable to imprisonment for two years, or to a fine not exceeding one hundred pounds».

χρηματική ποινή μέχρι £100 (€170,00), ποσό που αυξήθηκε σε £300 [€512,00] το 1972, σε £1.000 [€1.708,00] το 1989 και σε £2.500 (€4.271,00) το 2000 (έτος κατά το οποίο η ανώτατη ποινή φυλάκισης αυξήθηκε στα τέσσερα έτη).

Από τη νομολογία που υπάρχει εν σχέσει προς την επιβολή ποινών στην Κύπρο για το *A210ΠΚ* (σε επίπεδο Ανωτάτου Δικαστηρίου πάντοτε), επέλεξα να παραθέσω δέκα σύντομες παρατηρήσεις. Αυτές είναι:

1. Ότι, ο νομοθέτης επέλεξε, για καλούς λόγους κατά τεκμήριον, να μην ποινικοποιήσει αυτή καθ' εαυτή την υπό συζήτησιν συμπεριφορά *εξειδικευμένως* (με τη θέσπιση συγκεκριμένου άρθρου είτε στον *Ποινικό Κώδικα* (ΠΚ) είτε στον *Περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως Νόμο 86/72*), αλλά να την εντάξει εντός των παραμέτρων του *A210 ΠΚ*, το οποίο, εντούτοις, ποινικοποιεί και συμπεριφορές που δεν άπτονται *μόνον* των θανατηφόρων τροχαίων δυστυχημάτων.

Στην ουσία μπορεί και να μην ενδιαφέρει τόσο η νομοθετική ταξινόμηση του αδικήματος (υπό την οπτική που μας ενδιαφέρει), όσον το ότι η έλλειψη ειδικών νομοθετικών προνοιών που αφορούν στον ποινικό αυτό κολασμό, δημιουργούν, ενίοτε, δυσχέρειες στην κατάταξη μιας πράξης ή παράλειψης στις παραμέτρους του *A210 ΠΚ* και - κατ' επέκτασιν - στην ποινολογική αντιμετώπιση των παραβατών. Το άρθρο, δεν καθορίζει κριτήρια ως προς το τι συνθέτει τις πράξεις στις οποίες αναφέρεται, με την ερμηνεία, να αφήνεται στο δικαστήριο κατά τα γεγονότα τής κάθε υπόθεσης.

2. Ότι, η δικαστική προσέγγιση στην επιβολή ποινών (για το *άρθρο 210 ΠΚ*), δεν διαφέρει, ως προς τις γενικότερες ποινολογικές αρχές που εφαρμόζονται, από όσες υιοθετούνται σε άλλα αδικήματα κατά του προσώπου (στα οποία εμπίπτει το αδίκημα υπό το *άρθρο 210ΠΚ*), όπως η ωφελμιστική και η ανταποδοτική θεωρία, και συνακολούθως, ως συστατικά τους (και ανάμεσα σε άλλα), η ειδική και γενική αποτροπή, η αναμόρφωση και η προστασία της κοινωνίας. Όλα αυτά, κατά κανόνα, με σημείο αναφοράς την αναλογικότητα και την εξατομίκευση. Όπως καλύτερα γνωρίζουν οι καθηγητές Roberts και Καπαρδής, η σύμμειξη (σε *μια* αδιαίρετη σκέψη και απόληξη), των θεωριών τούτων, προκαλεί,

συνήθως, αρκετή συζήτηση στον ακαδημαϊκό κόσμο τού ποινικού δικαίου και της εγκληματολογίας, ανοίγοντας έτσι δρόμο για την ανάπτυξη και των υβριδικών (μεικτών), θεωριών με πεδίων δόξης λαμπρόν επί τούτω.

Ού του παρόντος όμως αυτά.

Διατηρείστε όμως οι δικαστές, και έχει άμεση σχέση η παραίνεση με όσα μιλούμε τώρα, επαφή με τη θεωρία των όσων καθημερινώς εφαρμόζετε ως πράξη.

Μόνο χαμένοι δεν θα βγείτε.

Όπως και να έχουν τα πράγματα, εντοπίζει κανείς στη νομολογία, ότι επιμετρούνται, ενδεικτικώς, ως *ελαφρυντικά*: ο καλός χαρακτήρας του κατηγορούμενου ή κατηγορούμενης, το λευκό ποινικό μητρώο (με ειδικότερη αναφορά στις τροχαίες παραβάσεις), η άμεση παραδοχή, η ειλικρινής μεταμέλεια, η ύπαρξη στενού δεσμού (φιλίας ή και συγγένειας) μεταξύ θύτη και θύματος, οι επιπτώσεις στον θύτη ως εκ του θανατηφόρου (συναισθηματικές, εργασιακές, σπουδαστικές και άλλες), οι προσωπικές και οικογενειακές περιστάσεις του θύτη (όπως ηλικία, οικογένεια, παιδιά, προβλήματα υγείας και οικονομικά προβλήματα) και η πάροδος μεγάλου χρονικού διαστήματος μεταξύ του δυστυχήματος και της ποινής (περί του οποίου, παρεμπιπτόντως, υπάρχει σήμερα συζήτηση πως θα πρέπει να καταργηθεί ως ελαφρυντικό),² και ως *επιβαρυντικά* (μεταξύ πολλών άλλων και πάλι): η οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλ ή και ναρκωτικών, η υπερβολική ταχύτητα (με προοδευτική την επίπτωση στην ποινή αναλόγως της έκτασης τής ταχύτητας), η εγωιστική οδική συμπεριφορά (ως μπορεί να εκφραστεί μέσω πράξεων όπως η παραβίαση φώτων τροχαίας, το επικίνδυνο ή και παράνομο προσπέρασμα και η χρήση κινητού τηλεφώνου), οι προηγούμενες καταδίκες (ιδίως οι τροχαίες), και η συμπεριφορά του θύτη μετά από τη διάπραξη του αδικήματος.

3. Ότι το ανώτατο όριο ποινής αποτελεί το σημείο έναρξης της δικαστικής νοητικής διεργασίας για σκοπούς επιβολής ποινής. Είναι από εκεί που αρχίζει ο δικαστής την επιμέτρηση, αποτιμώντας τα πράγματα συνολικώς

² Mirko Bagaric, “An Argument for Abolishing Delay As a Mitigating Factor in Sentencing” (2019) 40 *Adelaide Law Review* 725-753.

και αρχίζοντας την αξιολόγηση των μετριαστικών και επιβαρυντικών παραγόντων για να καταλήξει στην τελική ποινή.

4. Ότι, η κάθε υπόθεση κρίνεται βάσει των γεγονότων της, με αναφορά λόγου χάριν, στην έκταση της επιδειχθείσας αμελούς ενέργειας, στην όλη οδική συμπεριφορά και πράξεις του κατηγορούμενου/κατηγορούμενης, προ της πρόκλησης του δυστυχήματος, σε συνάρτηση και προς τις προσωπικές τους συνθήκες.

5. Ότι, σε πολλές υποθέσεις, δεδηλωμένη στάση του Ανωτάτου Δικαστηρίου είναι η αποτρεπτική μεταχείριση των παραβατών.

6. Ότι, από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 έως και σήμερα, το Ανώτατο Δικαστήριο αντλεί δικαστική γνώση για τη μεγάλη συχνότητα των θανάτων που εμπíπτουν εντός του *A210 ΠΚ*.

7. Ότι παρ' όλες τις δικαστικές διακηρύξεις, η συχνότητα διάπραξης του αδικήματος (είτε λίγο προς τα πάνω είτε λίγο προς τα κάτω δεν έχει και ιδιαίτερη σημασία), δεν φαίνεται να μεταβάλλεται από το ύψος και είδος των ποινών που επιβάλλονται. Αναμφιβόλως, δύσκολα μπορούμε να είμαστε και απόλυτοι, διότι δεν ξέρουμε, επί παραδείγματι, αν θα υπήρχε μεγαλύτερη αύξηση στη διάπραξη του αδικήματος, εάν οι ποινές ήσαν χαμηλότερες, όπως δεν ξέρουμε και το αν θα μειωνόταν η συχνότητα τέλεσης του αδικήματος εάν οι ποινές ήσαν αυστηρότερες.

Δύσκολα πράγματα αυτά.

Μολαταύτα, για να καθησυχάζομαστε, τα περί ων ο λόγος ερωτήματα προβληματίζουν για δεκαετίες, εγκληματολόγους, θεωρητικούς και πρακτικούς τού δικαίου (και δικαστές).

8. Ότι, παρά τη φραστική δύναμη του δικαστικού λόγου εν σχέσει προς την ανάγκη για αυστηρή αντιμετώπιση των παραβατών, οι ποινές που επιβάλλονται σήμερα - με το ανώτατο όριο φυλάκισης να προσδιορίζεται στα 4 έτη - είναι (κατά ένα πολύ αδρό μέσο όρο), η σύντομη ποινή φυλάκισης (γύρω στο ένα έτος), με αποκλίσεις, πάντοτε, στα δύο άκρα (ας τα ονομάσουμε έτσι), οι οποίες κυμαίνονται, από τη μια, στην επιβολή

χρηματικού προστίμου (συχνώς τής τάξης των €1.000-€3.000), και από την άλλη, στην επιβολή μεγαλύτερης φυλάκισης μέχρι και 3½ έτη (με διαδοχική επιβολή βαθμών ποινής και πολύμηνης στέρησης άδειας οδήγησης ένθεν και ένθεν). Τα ίδια κατ' αναλογία - με την επιβολή φυλάκισης να κυμαίνεται ανάμεσα στο χρηματικό πρόστιμο και τη φυλάκιση μερικών εβδομάδων ή μηνών (και πάντως σχεδόν ποτέ πέραν των 9 μηνών) - εντοπίζονται και στη νομολογία που προέκυψε όταν το νομοθετικώς ανώτατο όριο φυλάκισης ήταν τα δύο έτη, και μάλιστα (με αυτό ισχύει και στα σημερινά), όταν το Ανώτατο Δικαστήριο επικύρωνε ή επέβαλλε κατά τους ίδιους χρόνους αυστηρότερες ποινές σε άλλα ομοειδή εγκλήματα κατά του προσώπου στα οποία δεν υπήρχε θάνατος. Βεβαίως, πέραν των όσων είπαμε στην παρατήρηση 4 (ότι η κάθε υπόθεση κρίνεται στα γεγονότα της), γνωστό είναι πως η επιβολή ποινής σε τέτοιες ή παρόμοιες περιπτώσεις απαρτίζει δαιδαλώδες εγχείρημα, με πολυεπίπεδες εκδηλώσεις, μακριά από μηχανιστικές διεργασίες και αυτοματισμούς.

9. Ότι, εντοπίζεται κάποτε - με αυτή να αφορά, καθώς συνάγεται, στα γεγονότα της περίπτωσης και στη δικαστική ερμηνευτική τους - μεγάλη διάσταση μεταξύ πρωτόδικης και εφετειακής αντίκρισης, τόσο στην έκταση της ποινής όσον και στο είδος της. Τα παραδείγματα αρκετά. Λόγου χάριν, στην *Attorney-General of the Republic v Nicolaou* (1967) 2 CLR 194, το Ανώτατο Δικαστήριο αντικατέστησε με άμεση ποινή φυλάκισης 9 μηνών από τη μέρα της εφετειακής απόφασης, ενάμιση μήνα μετά την πρωτόδικη καταδίκη και ποινή (την οποία μάλιστα χαρακτήρισε και ως επιεική), την πρωτόδικη ποινή προστίμου £25,00 (€42,00). Στην *Γενικός Εισαγγελέας v Νικολάου*, Ποιν. Έφ. 217/16, ημ. 11.5.17, η πρωτόδικη ποινή των €3.000 προστίμου (και 5 βαθμών ποινής και στέρηση άδειας για 12 μήνες), αντικαταστάθηκε με ποινή φυλάκισης 3 μηνών.

10. Για την περί αποκλίσεων θεματική (μεταξύ πρωτόδικων και εφετειακών ποινών), παρατηρείται και μια ανάστροφη λογική, δηλαδή η επιβολή αυστηρής ποινής πρωτοδικώς και η αντικατάστασή της από το Ανώτατο Δικαστήριο. Για παράδειγμα, στην *Aras v The Police* (1968) 2 CLR 13, το πρωτόδικο Δικαστήριο επέβαλε ποινή φυλάκισης 9 μηνών μετά από ακροαματική διαδικασία και η ποινή αντικαταστάθηκε με δίμηνη φυλάκιση από το Ανώτατο Δικαστήριο. Περιπλέον, στην *Ιωάννου v*

Αστυνομίας (2008) 2 ΑΑΔ 399, το Ανώτατο Δικαστήριο μείωσε σε 15 μήνες φυλάκιση την πρωτόδικη ποινή των 2½ ετών, στη βάση των γεγονότων της υπόθεσης και των προσωπικών περιστάσεων του.

Αγαπητοί σύνεδροι,

Οι ανωτέρω ενδεικτικές παρατηρήσεις, μπορούν να κεντρίσουν κι άλλο.

Αν δεχθούμε, φερ' ειπείν, ότι τα θανατηφόρα τροχαία δυστυχήματα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με αποτρεπτικές ποινές από τα δικαστήρια (και περί της αποτροπής θα μιλήσει ικανότερα ο καθηγητής Roberts), τότε, πιθανώς, να ήλθε ο καιρός να αυξηθεί το νομοθετικώς ανώτατο όριο ποινής.

Στην *Αγγλία* - χωρίς να παραγνωρίζει κανείς τις κοινωνικές συνθήκες, βλέψεις και ανάγκες της κάθε χώρας - συζητείται σήμερα (διά του Police, Crime, Sentencing and Courts Bill 2021), η αύξηση, μεταξύ άλλων, του ανώτατου ορίου ποινής για την πρόκληση θανάτου διά επικίνδυνης οδήγησης, από τα 14 έτη στα ισόβια. Το ίδιο, για την πρόκληση θανάτου λόγω απερίσκεπτης οδήγησης υπό την επήρεια αλκοόλ ή ναρκωτικών φαρμάκων.

Στην *Ελλάδα* κρίθηκε πως η επί του εδάφους κατάσταση, δικαιολογούσε (στο πλαίσιο μιας εκ βάρων και οριζόντιας τροποποίησης του ποινικού κώδικα με τον *Νόμο 4619/19*), την αύξηση από 5 έτη φυλάκισης (με δυνατότητα εξαγοράς και αναστολής), σε 10 έτη φυλάκισης (χωρίς δυνατότητα αναστολής ή εξαγοράς), για την πρόκληση θανάτου εξαιτίας (επικίνδυνης) οδήγησης (υπό την επήρεια αλκοόλ, ναρκωτικών και έτερων παραγόντων), και σε ισόβια, για την πρόκληση θανάτου σε μεγάλο αριθμό θυμάτων, σε ένα τέτοιο δυστύχημα.

Εμείς, τι κάνουμε;

Η ανώτατη προβλεπόμενη ποινή για το *A210 ΠΚ* παραμένει η ίδια από 2000.

Κάποιες παράλληλες νομοθετικές παρεμβάσεις, οδήγησαν (τον Αύγουστο 2020, με έναρξη την 1.11.20), στη δημιουργία του αδικήματος της εγκατάλειψης τόπου ατυχήματος (η ορολογία θα έπρεπε να αναφέρεται σε *δυστύχημα* μάλλον), χωρίς παροχή βοήθειας (A235(α) ΠΚ), σύμφωνα με το οποίο, και μεταξύ άλλων, όποιος, αφού εμπλακεί σε δυστύχημα το οποίο προκαλεί τον θάνατο άλλου προσώπου, εγκαταλείπει τον τόπο του δυστυχήματος χωρίς παροχή βοήθειας, είναι ένοχος αδικήματος και σε περίπτωση καταδίκης υπόκειται σε ποινή φυλάκισης που δεν υπερβαίνει τα 5 έτη ή και σε χρηματική ποινή μέχρι €15.000. Μία εύλογη παρατήρηση θα μπορούσε να είναι και το ότι η εγκατάλειψη σκηνής θανατηφόρου δυστυχήματος τιμωρείται με ψηλότερη ποινή από εκείνη που προβλέπεται για το θανατηφόρο δυστύχημα. Αυτό, δεν σημαίνει πως το Δικαστήριο δεν θα μπορέσει να επιβάλει διαδοχικές ποινές για τα δύο αδικήματα, πλην όμως ξέρουμε όλοι τη δυνητική περιπλοκότητα τής άσκησης τούτης, όπως και το ότι οι δύο ενέργειες/παραλείψεις μπορούν, υπό τις συνθήκες, να θεωρηθούν ως ένα ενιαίο περιστατικό (ήτοι η εγκατάλειψη ως απότοκο τού θανατηφόρου), κάτι που θα μπορούσε να συνηγορήσει στην επιβολή συντρεχουσών αντί διαδοχικών ποινών.

Λέγοντας τα πιο πάνω πρέπει να προσεχθεί και το εξής.

Τα θανατηφόρα δυστυχήματα, στην ποινική τους μορφή, αποτελούν μια *ιδιαιζόντως* θα έλεγε κανείς *περίπλοκη* και *πολυσύνθετη* κατάσταση που μπορεί από τη μια στιγμή στην άλλη να οδηγήσει στην καταστροφή, όχι μόνον το θύμα, την οικογένεια του, τα παιδιά του, αλλά και τον θύτη, την δική του οικογένεια, τα δικά του παιδιά, το δικό του μέλλον.

Οι αυστηρές και πολυετείς ποινές φυλάκισης *μπορεί* να αποτελούν (μια) *απάντηση* στη συχνότητα *διάπραξης* των αδικημάτων τούτων.

Μίλησα, για την σταθεράν τού νομοθετικώς ανώτατου προβλεπόμενου ορίου ποινής κατά την επιμέτρηση της ποινής.

Αν αυξηθεί το όριο, σε βαθμό αισθητό (και με κατά νουν τις συνθήκες που επικρατούν στην Κύπρο), ίσως και να απελευθερώσει, εκεί που χρειάζεται, τα δικαστικά χέρια και μυαλό στο στάδιο της ποινής.

Δεν είναι όμως μόνο ο εγκλεισμός η λύση, ή η συνδρομή στη λύση.

Υπάρχουν και οι εναλλακτικές επιλογές.

Όπως η πρόληψη.

Με εμπεδωμένη τη γενικότερη θέση του Ανωτάτου Δικαστηρίου ότι η οργανωμένη κοινωνία ενδιαφέρεται για την πρόληψη του εγκλήματος, όσον ασφαλώς και για την ανίχνευση και δίωξη του.³

Υφίσταται νομοθεσία στην Κύπρο που προβλέπει για σχολή επιμόρφωσης οδηγών (Ο *Περί Άδειας Οδήγησης Νόμος 94/01*). Αυτή η σχολή (η οποία δεν έχει ακόμη ενεργοποιηθεί κατά τα φαινόμενα), μπορεί να συντελέσει στην πρόληψη.

Ας μάθουμε επιτέλους στην πρόληψη παρά (μονάχα) στην καταστολή.

Στο ίδιο πλαίσιο, ας γίνουμε πιο αυστηροί νομολογιακώς και νομοθετικώς στον χειρισμό των παραβατών για άλλα «μικρότερης σοβαρότητας» αδικήματα (σε σύγκριση προς τα θανατηφόρα), όπως για την υπερβολική ταχύτητα, για την οδήγηση υπό την επήρεια αλκοόλης και ναρκωτικών, για τη μη χρήση ζώνης ασφαλείας και προστατευτικού κράνους, για την παραβίαση φώτων τροχαίας, και η εν γένει για την επικίνδυνη οδήγηση.

Διατηρώ αισιοδοξία ότι κάποτε θα μετρηθούν ως αρμόζει οι διαχρονικές επισημάνσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου στις αποφάσεις του, σε σχέση προς τα θανατηφόρα δυστυχήματα.

Αλλά και των δικαστών, σε άλλα φόρα.

Ας μου επιτραπεί - και κλείνω - να υπενθυμίσω με ταπεινότητα (αλλά και αμηχανία), σε όσους την ξέχασαν και να στρέψω την προσοχή (σε όσους δεν την άκουσαν ή διάβασαν), σε μια ομιλία που είχα την τιμή και ευκαιρία να εκφωνήσω το 2010 - σημειώστε την ημερομηνία - σε συνέδριο που διοργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και τον Δικηγορικό Σύλλογο Λευκωσίας με θέμα «*Ποινικό Δίκαιο και Πρόληψη του Εγκλήματος*».⁴

³ *Marco v The Republic* (1987) 2 CLR 188, 201.

⁴ Δημοσιευμένη στην *Επετηρίδα Κυπριακού και Ευρωπαϊκού Δικαίου 2013*, σελ. 171-181 και στο Ελλαδικό περιοδικό *Εγκληματολογία*, Νομική Βιβλιοθήκη, 2011, σελ. 53-56).

Θα σας μεταφέρω μια περικοπή (που οδήγησε στην κατακλείδα).

Χωρίς άλλα σχόλια, αφού μιλά από μόνη της.

Με άμεση τη σχετικότητα στα όσα ενεστώτως απασχολούν, δυστυχώς αυτό, αφού πέρασαν έκτοτε 11 τόσα έτη.

Ενώ την ακούγετε, ας θυμάστε και όσα είπαμε πρωτύτερα για το ανώτατο όριο ποινής ως ακριβούς, υποτίθεται, απεικονίσματος των τωρινών κοινωνικών και νομικών πραγματικοτήτων στη χώρα μας:

«.....
 Ξεκλήρισε κάποιος μεθυσμένος οδηγός μια νεαρή πενταμελή οικογένεια. Του επιβάλλεται τετραετής φυλάκιση (το ανώτατο όριο). Η κοινωνία εξανίσταται εναντίον του Δικαστή, ως συνήθως. Δεν τον μέλει, *υποτίθεται*. Εφάρμοσε τον νόμο (άρθρο 210, Κεφ. 154). Πράγματι όμως, δε μας μέλει; Όπως και το ότι για το αδίκημα της ζωοκτονίας (άρθρο 276, Κεφ. 154) ή για την κλοπή ενός γαϊδουριού (άρθρο 265, Κεφ. 154), προβλέπεται μεγαλύτερη ποινή (5 χρόνια φυλάκιση); Ή ότι για τη βαρεία σωματική βλάβη (άρθρο 231, Κεφ. 154), για το σπάσιμο, ας πούμε, ενός χεριού, και πάλιν, προβλέπεται μεγαλύτερη ποινή (7 χρόνια φυλάκιση); Ή ότι για τη διαφθορά ενός κοριτσιού μεταξύ δεκατριών και δεκαέξι χρονών (άρθρο 154, Κεφ. 154), προβλέπεται τριετής φυλάκιση, όση δηλαδή και για το αδίκημα της κτηνοβασίας (άρθρο 175, Κεφ. 154), της κακόβουλης ζημιάς σε γεωργική μηχανή (άρθρο 324, Κεφ. 154) ή της απλής κλοπής (άρθρο 262, Κεφ. 154);

Απαιτούνται, αυτονόητα τομές και ενδεχομένως επαναπροσδιορισμός της οπτικής μας (ή των εντυπώσεων που δίνουμε προς τα έξω) για το έγκλημα (αυτού δηλαδή που πασκίζουμε να προλάβουμε και να καταπολεμήσουμε), με βάση τις σύγχρονες κοινωνικές πραγματικότητες. Το να ανησυχεί και να προβληματίζεται τοιοιτοτρόπως η Δικαστική Εξουσία, χωρίς εμφιλοχώρηση εξωγενών παραγόντων στην εκτέλεση των θεσμικών της καθηκόντων, δεν θεωρείται συνταγματικώς αθέμιτο.

Υπάρχουν όμως και άλλα. Εφαρμόζει το Κράτος - οι αστυνομικές και διοικητικές αρχές - το νόμο και την τάξη σε κάθε έκφανση της ζωής του πολίτη (στους δρόμους, στα γήπεδα, στα δικαστήρια και αλλαχού), όσον μικρή ή μεγάλη και αν είναι η σοβαρότητα των αξιόποινων του πράξεων και ανεξαρτήτως του ποιος είναι ή δεν είναι ο πολίτης αυτός; Έχει σημασία, το πώς ασκείται το συνταγματικό δικαίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας για την απονομή χάριτος σε καταδικασθέντες ...; Έχει σημασία, η έκταση των μειώσεων επί των δικαστικών ποινών (που μπορεί να φθάσει, αναλόγως, μέχρι και στο μισό σχεδόν της ποινής), «λόγω καλής διαγωγής και εργατικότητας», βάσει των προνοιών του άρθρου 12 του *Περί Φυλακών Νόμου του 1996*; Πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει αυτή η δυνατότητα-κίνητρο, και σε τέτοια έκταση; ... Αυτά (και πάρα πολλά άλλα), αναλόγως της οπτικής που βλέπουμε τα πράγματα, μπορούν να επιδράσουν είτε στη βαρύτητα και επίδραση των δικαστικών αποφάσεων επί της

ενοχής (ακόμη και αθωότητας) των κατηγορουμένων είτε στην αποτρεπτικότητα των ποινών και, ως εκ τούτου, στις προσπάθειες πρόληψης.

Θα ήταν ουτοπία να πιστεύει κανείς ότι η Δικαστική Εξουσία κατέχει το μαγικό ραβδί εναντίον της εγκληματικότητας.

Το ζήτημα δεν είναι μονοπωλιακό.

Όπως και να έχει, το έγκλημα, δεν μπορεί να απαλειφθεί.

Το νομοθετικό, δηλαδή, και όχι το ηθικό.

Η ανθρώπινη φύση ανέκαθεν έρεπε προς την εγκληματικότητα.

Αλλά και την καταπολέμηση της.

Αυτή είναι η οξύμωρος ειμαρμένη της.

Ο μόνος τρόπος να εκλείψει το έγκλημα, είναι με την κατάργηση των νόμων που το προσδιορίζουν. Μπορεί όμως, σε κάποιο βαθμό, να προληφθεί. Αυτό όμως απαιτεί, αδηρίτως, συνεργισμό μεταξύ όλων των θεσμικών και κοινωνικών φορέων του Κράτους - της Οικογένειας και του Σχολείου *οπωσδήποτε* μη εξαιρουμένων. Είναι αυτή η συνύφανση θεσμών και στοχεύσεων που ευελπιστεί κανείς ότι θα οδηγήσει στη μετουσίωση των εμπειριών *όλων μας* στις προοπτικές που επιζητούμε».

Τα ίδια, αφορούν και στα θανατηφόρα δυστυχήματα υπό το *A210ΠΚ*.

Χρειάζεται, για τούτο, μόχθος.

Σας ευχαριστώ.

Νικόλας Γ. Σάντης, Δ.

18.3.21